

Zöldhitelezés a mezőgazdaságban és az élelmiszer-feldolgozásban

**LÁMFALUSI IBOLYA – HÁMORI JUDIT – RÓZSA ANDREA –
VÖRÖS-ILLÉS IVETT**

Kulcsszavak: mezőgazdaság, élelmiszer-feldolgozás, zöldhitelezés, fenntarthatóság

JEL-kód: E44, Q56, Q58

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az Európai Unió (EU) által kitűzött fenntarthatósági célok, a zöldátállás megvalósításához jelentős összegű forrás mozgósítására van szükség. Többéves jogalkotási folyamat eredményeként megszületett az az uniós szabályozási háttér, amely biztosítja az ehhez szükséges egységes kereteket, és amely mentén néhány éve megindult a zöldhitelezés. Magyarországon zöldhitelek felvételére már az EU Taxonómia keretrendszerét megelőzően is volt lehetőség a Magyar Nemzeti Bank (MNB) tőkekövetelmény-kedvezmény programjának köszönhetően. Tanulmányunkban a zöldhitelezés fogalmi és jogszabályi háttéréről, valamint állományának alakulásáról adunk képet az élelmiszer-gazdaságban.

A mezőgazdaságban és az élelmiszer-feldolgozásban a zöldhitelezés a felfutási szakasz kezdetén van. A környezeti fenntarthatósághoz kapcsolódó banki finanszírozás részaránya az élelmiszeriparban megközelítette az 1 százalékot, a mezőgazdaságban az alatt alakult 2024-ben, amely arányok elmaradnak a nemzetgazdaság hasonló, közel 6 százalékos értékétől. Az elmaradás hátterében elsősorban ágazati sajátosságok húzódnak meg, úgymint az üzemszerkezeti eltérések vagy a környezeti fenntarthatóság mérhetőségének különbségei, valamint az agrárhitelezést meghatározó közös agrárpolitika (KAP) keretében megjelent pályázatok, illetve az utóbbi években jellemző kedvezőtlenebb jövedelemhelyzet. A felsoroltakon túl fontos tényező a makrogazdasági feltételek romlása, a zöldhitelezéshez szükséges specifikus tudás megszerzésének időigénye – különösen a mezőgazdasággal összefüggésben –, illetve a fenntarthatósággal kapcsolatos jelentős többletadminisztráció is.

Lámfalusi Ibolya, igazgatóhelyettes, Agrárközgazdasági Intézet, Budapest, ORCID: 0000-0001-8141-742X, lamfalusi.ibolya@aki.gov.hu

Hátori Judit, kutató, Agrárközgazdasági Intézet, Budapest, ORCID: 0009-0003-2835-3342, hamori.judit@aki.gov.hu

Rózsa Andrea, kutató, Agrárközgazdasági Intézet, Budapest, ORCID: 0000-0001-9014-2915, rozsa.andrea@aki.gov.hu

Vörös-Illés Ivett, osztályvezető-helyettes, Agrárközgazdasági Intézet, Budapest, ORCID: 0000-0003-3029-2529, voros-illes.ivett@aki.gov.hu

GREEN FINANCING IN THE FOOD PRODUCTION

Keywords: agriculture, food processing, green finance, sustainability

JEL codes: E44, Q56, Q58

The implementation of the sustainability goals set by the European Union (EU) requires the mobilization of significant financial resources for the green transition. A multi-year legislative process has resulted in an EU regulatory framework that provides the necessary coherent structure, along which green lending began several years ago. In Hungary, green lending was already available before the introduction of the EU Taxonomy framework, thanks to the capital relief programme of the Hungarian National Bank (MNB). In our study, we provide an overview of the conceptual and legal background of green lending, and the evolution of its stock in the agri-food sector.

In agriculture and food processing, green lending is at the beginning of its growth phase. The share of bank financing related to environmental sustainability in the food processing sector was close to 1 per cent in 2024, and remained below that level in agriculture, falling short of the comparable figure of nearly 6 per cent of the national economy. This underperformance is mainly due to sector-specific factors, such as differences in farm structure or in the measurability of environmental sustainability, as well as to the Common Agricultural Policy (CAP) AP tenders determining agricultural lending and to the less favourable income situation in recent years. In addition, deteriorating macroeconomic conditions, the time needed to acquire the specific knowledge required for green lending, especially in the agricultural context, and the significant additional administrative burden related to sustainability are also important factors.

BEVEZETÉS

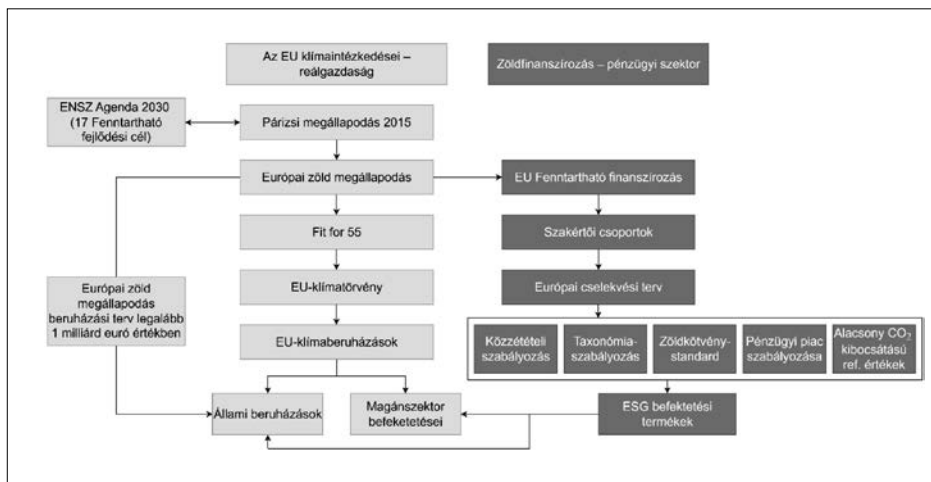
A fenntarthatósági célok megvalósításához szükséges finanszírozási háttér biztosításának fontosságát már a zöldcélok kijelölésekor, azaz az éghajlatváltozásról szóló Párizsi megállapodás és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendjének középontjában álló 17 fenntartható fejlesztési cél meghatározásakor felismerték. A Bizottság ezért 2016 végén magas szintű szakértői csoportot (European Commission's High Level Expert Group, HLEG) hozott létre, amely a fenntartható finanszírozás kialakításért felel.

A szakértői csoport 2018. január végén tette közzé végső jelentését, amelyre a fenntartható finanszírozási cselekvési terv (COM/2018/097) épült, és amely egy átfogó jövőképet vázolt fel az EU fenntartható

finanszírozási stratégiájának kialakításáról. A jelentés nyolc kulcsfontosságú ajánlást, több horizontális ajánlást, valamint a pénzügyi rendszer meghatározott ágazataira irányuló intézkedéseket javasolt (Európai Bizottság, 2018). A stratégia három fő cél mentén jelölte ki a szükséges intézkedéseket, melyek a következők: a tőkeáramlások fenntartható beruházások felé való irányítása; az éghajlatváltozásból, az erőforrások kimerüléséből, a környezetkárosodásból és a szociális problémákból eredő pénzügyi kockázatok kezelése; valamint a pénzügyi és gazdasági tevékenységben az átláthatóság és a hosszú távú szemléletmód előmozdítása voltak. Az intézkedések között szerepelt – a teljesség igénye nélkül – a fenntartható tevékenységek uniós osztályozási rendszerének kialakítása, azaz egy részletes uniós taxonómia és az ehhez szükséges technikai szak-

I. ábra

Az éghajlatvédelem és a zöldfinanszírozás összefüggései Európában
(The interaction between climate protection and green finance in Europe)



Forrás: Brühl (2021) alapján

értői csoport létrehozása, a zöldpénzügyi termékek (kötvények) számára standardok és címkék létrehozása, a fenntartható projektekre irányuló beruházások előmozdítása, fenntarthatósági referenciamutatók kidolgozása a „zöldre festési kockázatok” elkerülése érdekében, a fenntarthatóság jobb integrálása a minősítésekbe és piackutatásokba, illetve a fenntarthatóság prudenciális követelményekbe való beépítése (Európai Bizottság, 2018).

Brühl (2021) egy összegző ábrán mutatja be a zöldfinanszírozás megvalósításához szükséges kapcsolódásokat az EU éghajlatpolitikai kezdeményezései és az európai fenntartható finanszírozási stratégia vonatkozó kulcselemei között (1. ábra).

Az Európai zöld megállapodás (European Green Deal) a környezeti célkitűzésekkel egyidejűleg a beruházások megvalósításához nélkülözhetetlen finanszírozási kérdéseket is érintette. A dokumentum a 2030-ra kitűzött éghajlat- és energiapolitikai célok megvalósításához 260 milliárd euró pótlólagos beruházási igényt számszerűsített uniós szinten, amely a 2018. évi GDP mintegy 1,5 százalékának felel meg. Kiemeli továbbá,

hogy a jelzett beruházási szintet tartósan fenn kell tartani, annak biztosításához az állami és a magánszektor mozgósítására egyaránt szükség van (Európai Bizottság, 2019).

A finanszírozási szükségletek fedezése érdekében 2020-ban létrehozták a Fenntartható Európa beruházási tervet, amely az uniós költségvetésen és a kapcsolódó eszközökön keresztül a következő évtizedben legalább 1 milliárd euró összegű fenntartható magán- és közberuházást mozgósít. Olyan, az éghajlat-politikai, környezetvédelmi és szociális beruházásokra irányuló átfogó keretet terjeszt elő, amely az EU területén megindítja a fenntarthatósági átállást. A 2030-as klíma- és energiacélok elérése érdekében a beruházási terv évente 260 milliárd euró többletberuházás szükségességét állapította meg, amelyhez az uniós költségvetés legalább 25 százalékát éghajlat-politikai és környezetvédelmi kiadásokra szükséges fordítani. Az Európai Beruházási Bank fokozatosan növeli az éghajlat-politikára és a környezetvédelmi fenntarthatóságra szánt finanszírozásának arányát. A magánszektorban első lépés-

ként a környezeti szempontból fenntartható tevékenységek osztályozására szolgáló taxonómia elfogadását, a fenntarthatóság vállalatirányítási keretbe való beépítését, az éghajlattal és a környezettel kapcsolatos adatok nyilvánosságra hozatalát tűzte ki célul, a befektetők teljes körű tájékoztatása érdekében. Emellett a beruházási terv a természeti tőkére vonatkozó standardizált számviteli gyakorlatok kidolgozását is szorgalmazta az EU-n belül és nemzetközi szinten egyaránt. A fenntartható beruházások beazonosításának megkönnyítése érdekében a lakossági termékek egyértelmű címkézését és a zöldkötvénystandard kidolgozását fogalmazta meg. Ezen kívül a Fenntartható Európa beruházási terv az éghajlati és környezeti kockázatok kezelését, illetve pénzügyi rendszerbe történő integrálását tartalmazta. A fenntartható magánberuházások kockázatának csökkentését az InvestEU program segíti elő, valamint hozzájárul a fenntartható gyakorlatok terjesztéséhez a magán- és a közszférabeli befektetők körében (Európai Bizottság, 2020).

Az Európai Unióban a zöldhitelek keretrendszerét a 2018-ban publikált Zöldhittel alapelvek (Green Loan Principles, GLP) dokumentum biztosítja. A GLP célja, hogy támogassa a hitelezők, hitelfelvevők és befektetők környezettudatos döntéshozatalát, valamint elősegíti a környezeti szempontból pozitív hatások elérését. A Zöldhittel alapelveknek négy alappillére van. Egyrészt a hitel felhasználását egyértelműen meg kell határozni, azaz csak környezeti előnyökkel járó projektek finanszírozására használható. Átlátható projekt kiválasztási és értékelési folyamatot kell biztosítani, valamint szükséges a bevont források elkülönítése és nyomon követése. Végül legalább évente rendszeres jelentéstétel szükséges a hitel felhasználásáról, és ha lehetséges, a mérhető környezeti hatásokat is be kell mutatni (pl. CO₂-megtakarítás, energiamegtakarítás stb.) (Világbank, 2021).

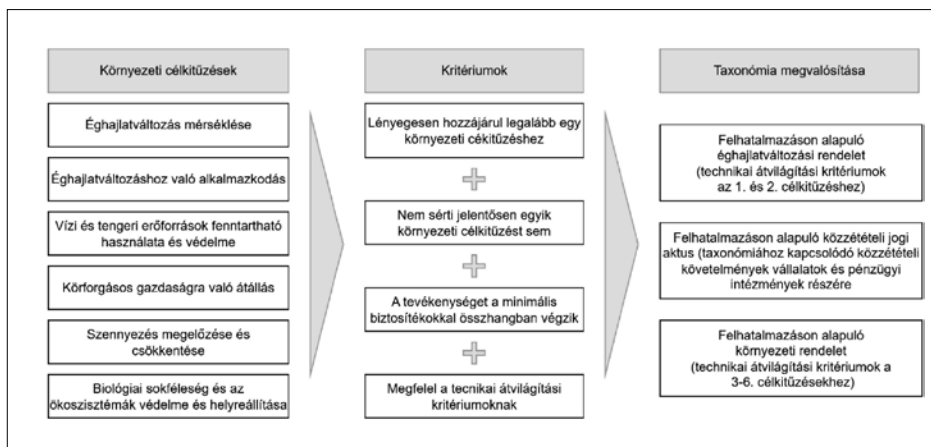
Fenntartható finanszírozás, zöld-finanszírozás, klímafinanszírozás

A fenntartható beruházások megvalósításának előfeltétele a fenntartható finanszírozás fogalmi és szabályozási hátterének kialakítása. Fenntartható finanszírozásról akkor beszélünk, amikor a pénzügyi szektorban a befektetési döntések meghozatalakor figyelembe veszik az ESG-szempontokat. A környezetvédelmi megfontolások (E) közé tartozik például az éghajlatváltozás enyhítése és az ahhoz való alkalmazkodás, valamint a környezet tágabb értelemben vett védelme, mint a biológiai sokféleség megőrzése, a környezetszennyezés megelőzése vagy a körforgásos gazdaság. A szociális szempontok (S) többek között az egyenlőséget, a befogadást, az emberekből, közösségekből való befektetést, valamint az emberi jogi kérdéseket takarja. A köz- és magánintézmények irányítása (G) – mint az irányítási struktúrák, a munkavállalói kapcsolatok vagy a javadalmazás – alapvető szerepet játszik abban, hogy a társadalmi és környezeti szempontok beépüljenek a döntéshozatali folyamatba (Európai Bizottság, 2021).

A zöldfinanszírozás a fenntartható finanszírozásnak egy aspektusa, illetve annak részhalmazaként határozható meg (Ozili, 2022; G20 Green Finance Study Group, 2016). A zöldfinanszírozás egy olyan innováció, amely alternatív finanszírozási lehetőséget kínál azon magánszemélyek, vállalatok és a kormányok számára, amelyek hajlandóak finanszírozni és befektetni a zöldtevékenységekbe vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású tevékenységekbe (Ozili, 2022). A G20 Green Finance Study Group (2016) és Brühl (2021) a zöldfinanszírozást olyan beruházások finanszírozásaként határozzák meg, amelyek környezeti előnyöket biztosítanak, például csökkentik a levegő-, víz- és talajszennyezést, csökkentik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást (ÜHG), javítják az energiahatékonyságot, valamint mérséklik és alkalmazkodnak az

2. ábra

A taxonómia sarokpontjai (Cornerstones of the Taxonomy)



Forrás: Brühl, 2021 alapján

éghajlatváltozáshoz. Ez a meghatározás összhangban van a 2020-ban elfogadott taxonómiarendelettel (2020/852/EU rendelet) (2. ábra). A taxonómiarendelet célja, hogy közös, az Európai Unió egészében érvényes kritériumok megállapításával tájékoztassa a befektetőket arról, hogy egy gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntartható-e. A taxonómiarendelet egyike azon intézkedéseknek, amelyek hozzájárulnak a fenntartható finanszírozási cselekvési terv (COM/2018/097) célkitűzéseinek megvalósításához. A rendelet hat környezeti célkitűzést határoz meg (2. ábra), amelyek közül egy vagy több megvalósításához való jelentős hozzájárulás által tekinthető egy gazdasági tevékenység fenntarthatónak, amennyiben nem sérti jelentősen a többi környezetvédelmi célt.

Egy tevékenység fenntarthatóságának feltétele ezen felül, hogy annak végzése a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és az ENSZ által meghatározott minimális szociális védelmi biztosítékokkal összhangban történik, valamint megfelel a technikai átvilágítási kritériumoknak, amelyeket külön jogi aktusok formájában részletesen definiáltak

ágazati szinten. A technikai átvilágítási kritériumokat a Bizottság (EU) 2021/2139 felhatalmazáson alapuló rendelete, illetve az azt kiegészítő 2023/2485 rendelet foglalja össze az éghajlatváltozási célkitűzésekhez kapcsolódóan. Ugyanezen kritériumokat a környezeti célkitűzésekkel összefüggésben a Bizottság (EU) 2023/2486 felhatalmazáson alapuló rendelete tartalmazza (2. ábra). Amennyiben a gazdasági tevékenységek alkalmasak arra, hogy megfeleljenek a technikai vizsgálati kritériumoknak, taxonómiához igazítható („eligible”) tevékenységnek minősülnek, amennyiben teljesítik is a kritériumokat, taxonómiához igazodó („aligned”) tevékenységnek tekinthetők (Európai Bizottság, 2022).

A klímafinanszírozás fogalma a finanszírozás célját tekintve a zöldfinanszírozásnál is szűkebb kategóriát takar. Az ENSZ éghajlatváltozás veszélyeivel foglalkozó szervezete szerint a klímafinanszírozás az állami, magán- és alternatív finanszírozási forrásokból származó helyi, nemzeti vagy transznacionális finanszírozást jelenti, amely az éghajlatváltozással kapcsolatos enyhítési és alkalmazkodási intézkedéseket igyekszik támogatni. E szerint a klímafinanszí-

rozás a zöldfinanszírozáson belül az 1. és 2. taxonómia-célkitűzés, azaz az éghajlatváltozás mérséklését vagy az ahhoz való alkalmazkodást célzó beruházások finanszírozását jelenti (UN Climate Change, 2025).

Zöldtevékenységgel kapcsolatos közzétételi kötelezettségek

Egyes szervezeteknek már a Párizsi megállapodás előtt, 2014-től kezdődően számot kellett adniuk – pénzügyi adataik mellett – a nem pénzügyi adataikról is a Nem pénzügyi beszámolási irányelv (Non-financial Reporting Directive, NFRD, 2014/95/EU irányelv) alapján. Az NFRD-szabályozás a cégek egy szűk körére, csak a tőzsdén jegyzett, 500 főnél nagyobb foglalkoztatotti körrel rendelkező vállalatokra vonatkozott.

Az EU fenntartható finanszírozási stratégiájával összefüggésben elsőként a pénzügyi piaci szereplők és a pénzügyi tanácsadók közzétételi kötelezettségét szabályozta a 2019/2088/EU rendelet (Sustainability-related disclosures in the financial services sector, SFDR) által, melyet 2021 márciusától kell alkalmaznia az érintetteknek. A rendelet harmonizált átláthatósági szabályokat állapít meg arra vonatkozóan, hogy a pénzügyi piaci szereplők hogyan építik be a környezeti, társadalmi és irányítási tényezőket befektetési döntéseikbe és pénzügyi tanácsaikba, valamint fenntarthatósági erőfeszítéseikbe, az esetleges zöldre festés elkerülése érdekében (2019/2088 EU rendelet).

További előírás a pénzügyi vállalatok számára, hogy a taxonómia-rendelet 5. cikke szerint be kell számolniuk a portfóliójuk taxonómia szerint fenntartható tevékenységben való érdekelttségéről. Ugyanezen rendelet 8. cikke alapján a nem pénzügyi vállalatoknak közzé kell tenniük a taxonómiához igazítható és a taxonómiához igazodó tevékenységeikhez kapcsolódó árbevétel, tőkekiadás és működési kiadás arányát (Európai Bizottság, 2022; 2020/852/EU rendelet).

Az NFRD-irányelvet 2023. január 5-én történő hatálybalépésével a vállalati fenntarthatósági jelentésről szóló irányelv, a CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive, 2022/2464/EU irányelv) váltotta fel. A CSRD-irányelv a vállalatok szélesebb körére vonatkozik és részletesebb jelentéstételi kötelezettséget ír elő, mint az NFRD. A 2025. évben azoknak a nagyvállalatoknak kell fenntarthatósági jelentést közzétenniük, amelyek korábban az NFRD hatálya alá tartoztak. A következő évtől, 2026-tól a CSRD hatálya tovább bővül minden olyan, az Európai Unióban jegyzett nagyvállalatra, amely az alábbi kritériumok közül legalább kettőnek megfelel: 40 millió euró feletti éves nettó árbevétel, 20 millió euró feletti mérlegfőösszeg, illetve az alkalmazottak átlagos létszáma meghaladja a 250 főt. Ezt követően a tőzsdén jegyzett kis- és középvállalkozások (kkv), majd az EU-ban működő, nem uniós vállalatok is kötelesek lesznek fenntarthatósági jelentést készíteni. A CSRD-rendelet értelmében a vállalatok számára kötelező az európai fenntarthatósági jelentéstételi standardok (European Sustainability Reporting Standards, ESRS) alkalmazása (2023/2772/EU rendelet), melyek a környezeti, társadalmi és irányítási kérdések teljes körét lefedik, ezáltal a befektetők tájékozódni tudnak a vállalatok fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységeinek hatásairól.

A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról szóló (Corporate Sustainability Due Diligence Directive, CSDDD 2024/1760/EU) irányelv elfogadása kötelezettségeket vezetett be a nagyvállalatokra vonatkozóan azokkal a káros hatásokkal kapcsolatban, amelyeket tevékenységük az emberi jogokra és a környezetre gyakorol. A jogszabály az ezeknek a kötelezettségeknek a megsértésével kapcsolatos felelősséget is meghatározza. A CSDDD-irányelv hatálya kiterjed az Európai Unióban működő, több mint 1000 főt foglalkoztató és 450 millió eurót meghaladó éves árbevételű vállalatokra, valamint a harmadik országokból származó,

az Európai Unióban éves szinten 450 millió euró nettó árbevételt realizáló vállalatokra, illetve leányvállalataik, valamint az ellátási láncukba tartozó üzleti partnereik által végzett tevékenységekre is.

Ahogy az a fentebb ismertetett jogszabályokból is kiderül, a fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettség jelentős adminisztrációs terhet ró a hatálya alá tartozó vállalatokra, emellett a jelenlegi geopolitikai feszültségek tovább nehezítik az Európai Unió vállalatainak helyzetét. Az uniós vállalkozások versenyképességének növelése érdekében az Európai Bizottság 2025 februárjában közzétette az úgynevezett Omnibus jogalkotási javaslatcsomagot, amely a vállalatokra nehezedő fenntarthatósági jelentéstételi terhek csökkentésére irányul. A rendelettervezet érinti mind a taxonómia, mind a CSRD- és a CSDDD-irányelv rendelkezéseit, és elfogadása jelentős mértékű enyhítést jelentene a vállalatok számára. Az Omnibus-javaslatcsomag értelmében például csak az 1000 főnél több alkalmazottat foglalkoztató, 50 millió eurót meghaladó árbevétellel vagy 25 millió eurót meghaladó mérlegfőösszeggel rendelkező nagyvállalatoknak, hitelintézeteknek és biztosítóknak kellene jelentést tenniük, ami a CSRD hatálya alá eső vállalatok arányának 80 százalékos csökkenését eredményezné. A javaslat szerint továbbá megszűnnének az ágazatspecifikus jelentési szabványok, így érdemben csökkenne a jelentendő adatpontok száma is. Fontos azonban kiemelni, hogy az Omnibus-javaslatcsomag egyelőre csak kiindulópont, a jogalkotási folyamat során még módosulhat, valamint a javaslatok véglegesítése és a tagállami jogrendbe való átültetése időbe telik majd (European Commission, 2025).

A zöldpénzügyek magyarországi szabályozása

Magyarországon a Magyar Nemzeti Bank (MNB) már a kötelező jelentéstételi jogszabályalkotás előtt kiemelt szerepet vállalt a

zöldátállás finanszírozásának elősegítésében. Az MNB stratégiai célként tűzte ki a hazai pénzügyi rendszer számára, hogy pénzügyi termékein és szolgáltatásain keresztül minél erőteljesebben támogassa a környezeti fenntarthatóságot. A központi bank 2019 februárjában – a taxonómiarendelet 2020. évi elfogadását megelőzően indította el Zöld programját, amelynek célja az ökológiai, gazdasági és pénzügyi kockázatok mérséklése, a hazai tőkepiac zöldcélú fejlesztése, valamint a zöldberuházások finanszírozási környezetének javítása.

A Zöld program három pillérből épül fel. Az első pillér tartalmazza a pénzügyi szektorra vonatkozó programpontokat, melyek az ökológiai és pénzügyi kockázatok elemzését, a pénzügyi szolgáltatások zöldítését és mobilizálását, a zöldkötvényekkel kapcsolatos akciókat és a zöldítésének ösztönzését fedik le (MNB, 2019). A pénzügyi szolgáltatások zöldítését a klímakockázati kitettségeik csökkentése érdekében vezették be 2021-ben az MNB zöldtőkekövetelménykedvezmény programja, a fenntartható mezőgazdaság, az elektromobilitás, az energiahatékonyság és az ingatlanok területén végzett zöldtevékenységekre vonatkozóan. A program tőkekövetelmény-kedvezményt biztosít a zöldnek tekinthető kitettségekre azon intézmények esetében, amelyek vállalják a programban való részvételhez szükséges adatszolgáltatási kötelezettséget. A kedvezmény a vállalati és önkormányzati hitelekre, valamint kötvényekre terjed ki (MNB, 2025a). Emellett az MNB zöldajánlásai segítenek a pénzintézeteknek a vonatkozó uniós és hazai jogszabályok egységes alkalmazásában, ismertetik az MNB által javasolt elveket és módszereket a fenntarthatóbb és rugalmasabb kockázatkezelés, termékfejlesztés, a felelős bankpolitikák, a vállalatirányítás, a karbonlábnyom csökkentése és a jelentéstétel érdekében (MNB, 2025b, Kolozsi, 2024). A Zöld program második pillére a társadalmi és nemzetközi kapcsolatokra helyezi a hangsúlyt, ezen

belül a hazai partnerekkel való együttműködések bővítésére, a klímakockázatokkal és zöldpénzügyekkel kapcsolatos nemzetközi munkákban való részvételre, valamint a zöldpénzügyekről szóló ismeretterjesztésre és oktatásra. A harmadik pillér magának az MNB működésének további zöldítéséről szól (MNB, 2019). Magyarországon a zöldpénzügyi eszközök piaca egyelőre kezdődő, fejlődő szakaszban van. Ezt mutatja, hogy a zöldtőkekövetelmény-kedvezmény programban lefedett banki kitettség 2020–2023 között 100-ról 880 milliárd forintra nőtt (Popp, 2025).

Az ESG-jelentések elkészítését segíti és ösztönzi a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) kibocsájtói számára 2020-ban összeállított ESG Jelentési útmutató, melynek célja, hogy a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási kockázatokat és lehetőségeket feltáró jelentésre és adatközlésre útmutatást nyújtson (Budapesti Értéktőzsde, 2020). A jogszabályok gyors fejlődése miatt a 2020-ban kiadott útmutató meghaladottá vált, így 2024-ben a BÉT egy újabb, Fenntarthatósági jelentéstételi útmutatót dolgozott ki, melynek célja megegyezik a korábbi dokumentumával, de alapvetően a CSRD-rendelet és az ESRS-szabványok alapján készítendő fenntarthatósági jelentésekhez kapcsolódó szabályozási kérdéseket és tudnivalókat tartalmazza (Budapesti Értéktőzsde, 2024).

A Klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény alapján Magyarország széles körű, átfogó éghajlati, energia- és környezetvédelmi politikát valósít meg, hogy biztosítsa az ország áttérését az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és környezetbarát gazdaságra, és 2050-re célul tűzte ki az ország klímasemlegességet. E célok részeként vezették be a Zöldkötvény keretprogramot, melynek keretében a kormányzat a klímavédelmet szolgáló fejlesztések forrásának megteremtése céljából zöld államkötvényt bocsát ki, valamint társadalmi szemléletformáló kampányokat folytat, és minden évben elkészíti

zöldkötvény-allokációs jelentését (Államadósság Kezelő Központ, 2021).

Az Európai Unió tagállamainak az uniós fenntarthatósági jelentéstételi irányelvet 2024 júniusáig kellett átültetniük a nemzeti jogba. Magyarországon a CSRD-irányelv nemzeti jogba való átültetése a számviteli törvény (2000. évi C. törvény) és az ESG-törvény (2023. évi CVIII. törvény) 2023-ban elfogadott és 2024-ben hatályba lépett módosítása révén valósult meg. Az ESG-törvény kötelezi a vállalatokat, hogy a CSRD-rendeletnek megfelelően végezzenek és dokumentáljanak ESG-szemponthoz megfelelő átvilágítást a beszállítói láncukban. A vállalatok fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 13/2024 (VIII.15) SZTFH (Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága) rendelet határozza meg azokat a részletes szabályokat, amelyek lehetővé teszik a vállalatok fenntarthatósági szempontok szerinti objektív összehasonlítását és felelősségük nyomon követését. A vállalati szektor ESG-kritériumoknak való megfelelésének segítése érdekében az SZTFH egy ESG-kérdőívet készített, amely a 13/2024 (VIII.15.) rendelet mellékletét képezi, és amely az ESG-beszámoló és az ellátási lánc átvilágításának alapját jelenti, amivel a vállalkozás a közvetlen szállítóitól is gyűjt be adatokat.

CÉLOK

A cikk célja a zöldhitelezéssel kapcsolatos alapfogalmak, valamint uniós és hazai szabályozási rendszer ismertetése és ennek tükrében a zöldhitelezési tevékenység aktuális helyzetének adatokkal alátámasztott bemutatása a magyar mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban. A nyilvános statisztikákban a fenntartható finanszírozásra vonatkozó információk elérhetősége egyelőre korlátozott. Habár az MNB mind a vállalati és az önkormányzati, mind a lakossági zöldhitelezésre vonatkozóan 2020-ig visz-

szamenőleg negyedéves gyakorisággal közöl információkat, ágazati bontásban csak a tőkekövetelmény-kedvezmény program adatai érhetők el. Elemzésünk fókusza ezáltal részletes helyzetkép nyújtása az agrárágazat részére folyósított zöldhitelek állományának alakulásáról együttesen, illetve különböző szempontok szerint részletezve az EU-taxonómiához, illetve az MNB Zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény programjához köthető hitelezés vonatkozásában egyaránt.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar zöldhitelezési helyzetének bemutatása során az MNB adataira támaszkodtunk. A taxonómiával összefüggő hitelállományról a Hitelregiszter (továbbiakban HITREG-adatbázis) biztosít részletes adatokat, amelyek alapján az állományi értékeket ágazati, hitel jellege szerinti és egyéb bontásokban is bemutatják. Az adatbázis a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalati hitelállományt teljes egészében tartalmazza. Fontos megjegyezni, hogy a zöldhitelezéssel kapcsolatos adatgyűjtés és -közlés rendszere a kialakulás szakaszában van, a megfelelő besorolások az idő előrehaladtával pontosabbá válhatnak.

A zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény programra vonatkozó információk az MNB honlapján közzétett zöldpénzügyi állományokról szóló összeállításból származnak, amely statisztika a nemzetgazdasági zöldhitelállományokra vonatkozóan is tartalmaz információkat.

Az elemzésben a fennálló állomány nagyságrendjét a teljes hitelállományhoz viszonyítva, illetve a különböző szempontok szerinti bontásokat megoszlási viszonyszámok segítségével mutatjuk be.

EREDMÉNYEK

A taxonómiához illeszkedő hitelek az élelmiszer-gazdaságban 2024 IV. negyedévének végén összesen mintegy 12,0 milliárd forintot tettek ki. Annak 45,2 százalé-

ka (5,4 milliárd forint) a mezőgazdaságot, 54,8 százaléka (6,6 milliárd forint) az élelmiszeripar fenntarthatóságát szolgálta. A zöldhitelállomány alakulását az év egészét tekintve növekvő tendencia jellemezte, ugyanakkor a 2024. december 31-i állomány nem a legnagyobb értéket jelentette. Mind a mezőgazdaságban, mind az élelmiszeriparban a III. negyedévi állomány bizonyult a legmagasabbnak, előbbi esetében 5,7, utóbbinál 7,2 milliárd forintos értékkel. A két ágazat teljes, 2024. december 31-én fennálló hitelállományához viszonyítva a zöldhitelek aránya egyik ágazatban sem érte el az egy százalékot. A mezőgazdaságban az összesen 1048,2 milliárd forintos értékű hitelállomány 0,52, az élelmiszeriparban a 756,0 milliárd forint értékű hitelek 0,86 százalékát jelentették (3. ábra).

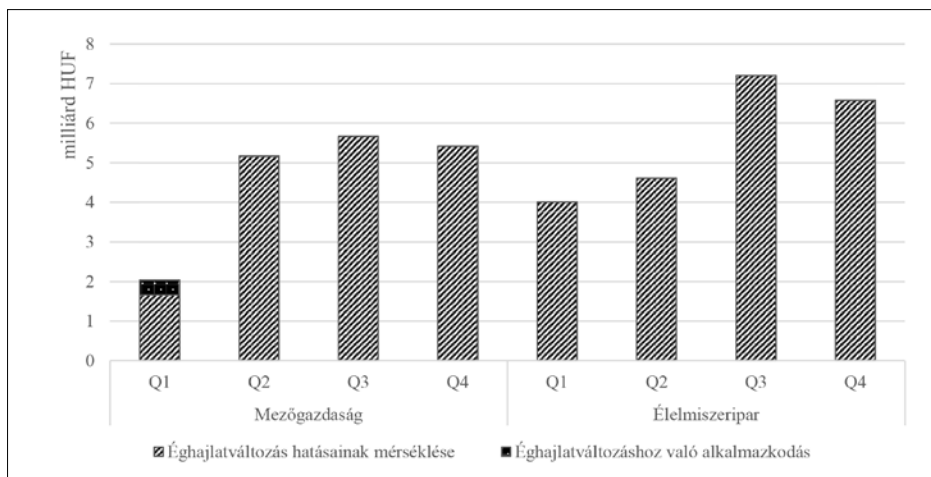
A finanszírozási ügyletek számát tekintve az élelmiszer-gazdaságban fennálló, taxonómiához köthető hitelezés 2024 IV. negyedévében 212 ügyletet tett ki (4. ábra). Azon belül a hitelkihelyezések száma a mezőgazdaságban bizonyult nagyobbak, az ügyletek mintegy kétharmada (139 hitel) ide tartozott annak ellenére, hogy a fennálló állomány értéke kevesebb volt, mint az élelmiszeriparban. A hitelek átlagos nagysága az élelmiszeriparban (9,0 milliárd forint) több mint kétszerese volt a mezőgazdaság hasonló mutatójának (3,9 milliárd forint).

A fennálló állomány a hat taxonómia-célkitűzés közül kettőhöz, az éghajlatváltozás hatásainak mérsékléséhez, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódott, azon belül is az előbbi volt meghatározó. A két klímaváltozáshoz köthető célkitűzés előtérbe kerülése, azzal együtt a környezeti tényezőkhez kapcsolódó hitelezés hiánya több tényezővel magyarázható.

A zöldhitelezés elindulása időben egybeesett a Covid-19-járványt követő, illetve az orosz-ukrán háború okozta válságból való kilábalással, amely időszakot dinamikus növekvő beruházási és inputköltségek, megemelkedett energiaköltségek, változó

3. ábra

Taxonómiához illeszkedő hitelek az élelmiszer-gazdaságban, 2024. I–IV. negyedév
(Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans in food production, Q1–Q4 2024)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

fogyasztói kereslet, illetve magas kamatok jellemezték. A makrogazdasági bizonytalanságból és a kiszámíthatatlan piaci körülményekből adódóan a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára azon beruházások váltak kiemelten fontossá, amelyek az inputköltségek csökkentését vagy a ráfordítások hatékonyságának javítását célozták. Különösen vonzóak voltak az energiafelhasználást és/vagy a vállalkozások energiakitettséget csökkentő, megújuló energia felhasználását növelő fejlesztések, amelyek megtérülési ideje a megemelkedett energiaáraknak köszönhetően a korábbiakhoz képest érdemben lerövidült, miközben más beruházások szükségessége a változó piaci körülmények között bizonytalanabbá vált.

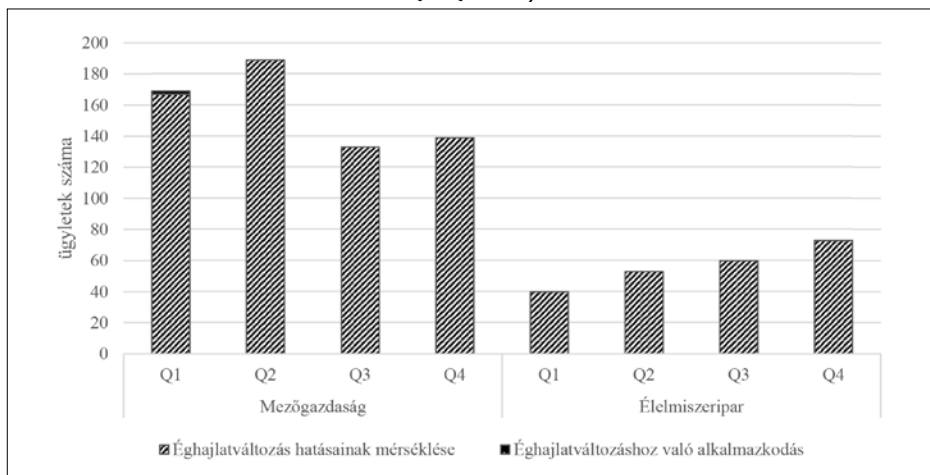
E beruházások nemcsak jelentős gazdasági előnnyel jártak, hanem a taxonómia osztályozási rendszerében is egyértelműen az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését szolgáló tevékenységnek minősültek, ezáltal egyszerre jelentettek előrelépést a vállalati fenntarthatóság területén, és biztosították a kedvezményes banki forrás igénybevételek lehetőségét, amely hitelügylet a bank

számára is előrelépést jelentett a fenntarthatóság területén. Az EU taxonómia rendszerében egy megújuló energiatermelést, energiamegtakarítást vagy elektromobilitást támogató fejlesztésnél nyilvánvaló, akár számszerűen is kimutatható annak az éghajlatváltozás mérsékléséhez való hozzájárulása (pl. a megtakarított energia, a termelt megújuló energia) miközben érvényesül a DNSH-feltétel (Do Not Significant Harm – „jelentős károkozás elkerülése”), vagyis más taxonómia-célkitűzéssel nincs konfliktusban. Ezzel szemben a környezeti célkitűzések megítélése a környezeti tevékenységek sokrétűsége miatt meglehetősen összetett feladat. A fejlesztések egy környezeti célkitűzéshez való lényeges hozzájárulásának, illetve valamely más környezeti célkitűzés nem jelentős sértésének megállapításához a környezeti hatások számszerűsítése szükséges, melynek egységes módszertana kialakulóban van.

Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó célkitűzés elsődlegességéhez az előbbieken túl a jogszabályok bevezetésének ütemezése is hozzájárult. Az éghajlatváltozási célkitűzésekre vonatkozó taxonómiáról szóló, felha-

4. ábra

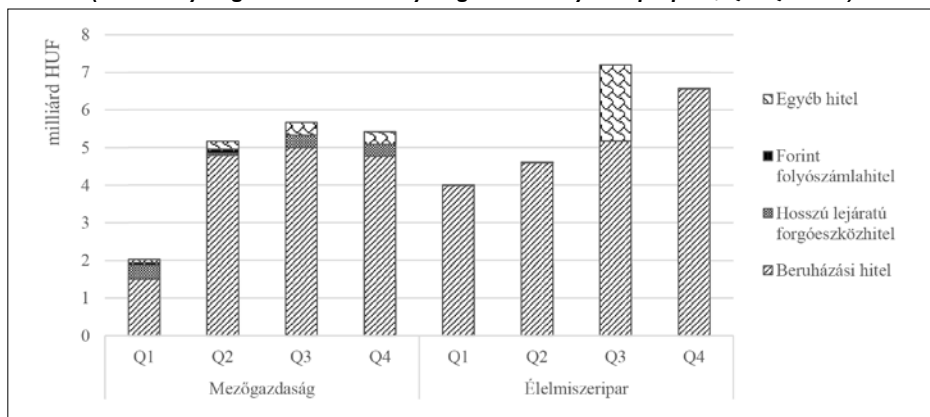
Taxonómiához illeszkedő ügyletek száma az élelmiszer-gazdaságban, 2024. I–IV. negyedév
(Number of Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans in food production, Q1–Q4 2024)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

5. ábra

Taxonómiához illeszkedő hitelek a hitel jellege szerint, 2024. I–IV. negyedév
(Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans by loan purpose, Q1–Q4 2024)



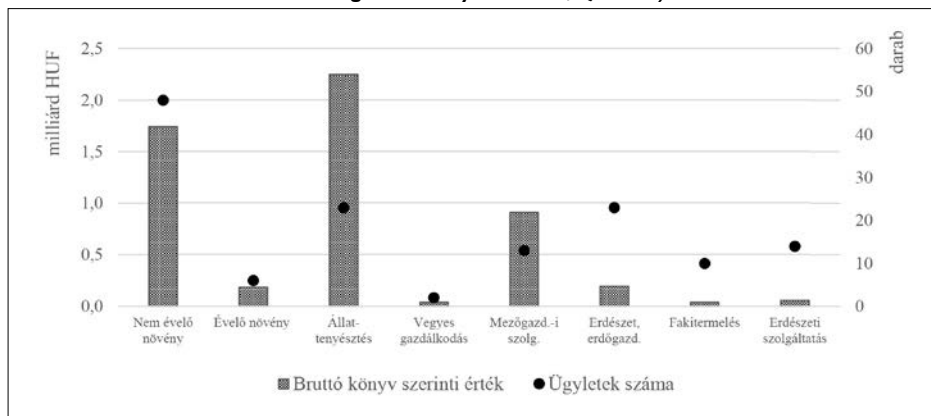
Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

talmazáson alapuló jogi aktus (2021/2139/EU) a taxonómiarendelet (852/2020) elfogadása után viszonylag hamar – a következő évben –, 2021-ben megjelent, míg a fennmaradó négy környezeti célkitűzéshez tartozó jogi aktust csak 2023-ban (2023/2486/EU) fogadták el.

A zöldhitelek nagy része a hitel jellege szerint beruházási célt szolgált. A mezőgazdaságban a szóban forgó kategória részesedése a zöldhitelállományon belül 74,5–92,7 százalékot tett ki az egyes negyedévekben, míg az élelmiszeriparban 71,9–99,8 százalékot (5. ábra). A beruhá-

6. ábra

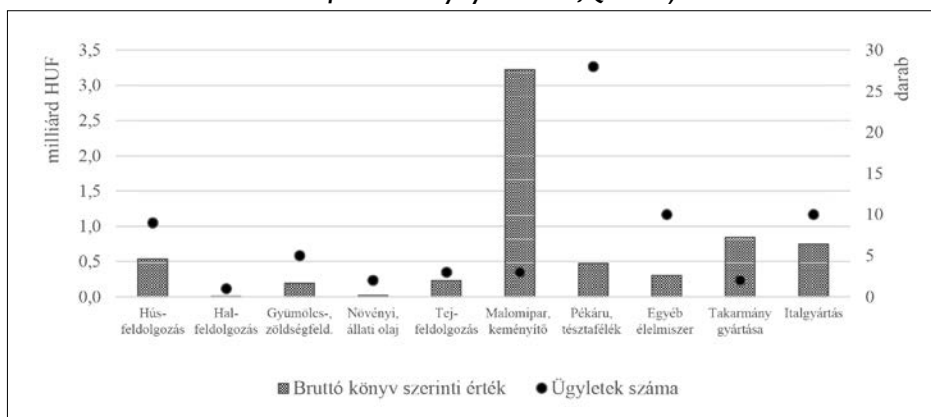
**Taxonómiához illeszkedő hitelek a mezőgazdaságban alágazatok szerint,
2024. IV. negyedév**
(*Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans
in the agriculture by subsector, Q4 2024*)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

7. ábra

**Taxonómiához illeszkedő hitelek az élelmiszeriparban alágazatok szerint,
2024. IV. negyedév**
(*Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans
in the food industry by subsector, Q4 2024*)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

zási hitelekén kívüli állomány nagy része egyéb hitelt jelentett.

A mezőgazdasági zöldhitelek legnagyobb hányada, több mint 40 százaléka az alágazatok közül az állattenyésztés tevékenységét segítette 2024 IV. negyedévében, további több mint 30 százaléka a nem évelő növények termesztését, csaknem 17 száza-

léka pedig a mezőgazdasági szolgáltatási tevékenységet szolgálta (6. ábra). Az ügyletek száma alapján az előbbiektől eltérő sorrend adódik. Első helyen a nem évelő növénytermesztés áll 48 ügylettel, amelyet az erdészeti, az erdőgazdálkodási tevékenység, valamint az állattenyésztés követ egyaránt 23-23 ügylettel.

Az élelmiszeriparban az egyes ágazatok részesedése a zöldhitelállományból még kevésbé egyenletes. A hitelállomány csaknem fele (49 százaléka) a malomipar, keményítőgyártás ágazat mindössze három ügyletéhez köthető (7. ábra). További 12,8, illetve 11,4 százalékát az ágazati hiteleknek a takarmánygyártással és italgyártással foglalkozó vállalkozások tudhatták magukénak. Az ügyletek száma a pékáru, téztafélék gyártása ágazatban volt kiemelkedő, 73 ügyletből 28 hitelfelvétel, további 10–10 ügylet pedig az egyéb élelmiszer gyártása, illetve az italgyártás ágazatokhoz, 9 pedig a húsfeldolgozáshoz tartozott.

Az országon belüli területi megoszlást vizsgálva 2024 negyedik negyedévében látható, hogy jellemzően a Dunától keletre lévő ország-részben vettek fel nagyobb összegű zöldhitelt a mezőgazdasági ágazatban (8. ábra).

A legnagyobb összegű hitelállomány (500–1600 millió forint) a Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés és Hajdú-Bihar vármegyei gazdálkodókhoz tartozott, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád, Pest és Zala vármegyében, valamint Budapesten 100–500 millió forint közötti zöldhitelállomány szolgált a mezőgazdasági tevékenységet. Baranya, Fejér, Veszprém és Győr-Moson-Sopron vármegyékben 25–100 millió forint közötti összeg, Jász-Nagykun-Szolnok, Tolna,

Komárom-Esztergom és Vas vármegyékben pedig 25 millió forint alatti volt a taxonómiához illeszkedő hitelállomány. Heves és Somogy vármegye nem részesült mezőgazdasági zöldhitelben 2024 negyedik negyedévében.

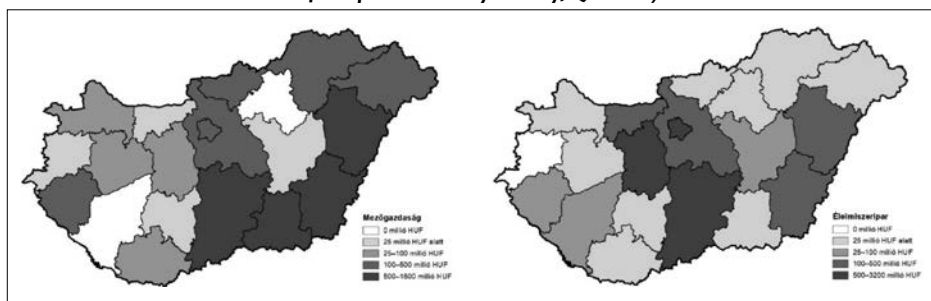
Az élelmiszeripar esetében mindössze Vas vármegyében nem történt zöldhitelállomány-kihelyezés. A legtöbb vármegyében (Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád-Csanád, Baranya, Tolna, Veszprém és Győr-Moson-Sopron) pedig 25 millió forint alatti összeget tettek ki a zöldhitelek. A Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy és Zala vármegyei élelmiszer-feldolgozó vállalatok fennálló állománya 25–100 millió forint közötti, a Komárom-Esztergom, Pest, Békés és Hajdú-Bihar vármegyei vállalatok hasonló értéke pedig 100–500 millió forint közötti összeget jelentett. A legmagasabb taxonómiához illeszkedő hitelösszeg pedig Fejér és Bács-Kiskun vármegyékhez, valamint Budapesthez tartozott.

A mezőgazdasági ágazatban felvett, a taxonómiához illeszkedő hitelek nagyságrendileg fele piaci hitel volt valamennyi negyedévben, míg az élelmiszeriparban a kedvezményes hitelek túlsúlya volt jellemző, a piaci hitelek aránya mindössze 6–36 százalék között alakult az egyes negyedévekben (9. ábra).

Az MNB zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény programja

8. ábra

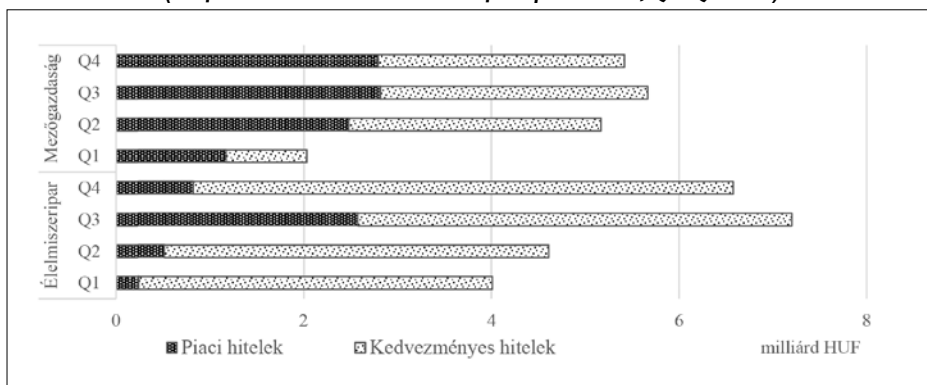
Taxonómiához illeszkedő hitelek alakulása megyénként, 2024. IV. negyedév
(*Taxonomy-eligible and Taxonomy-aligned loans in food production by county, Q4 2024*)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

9. ábra

Taxonómiához illeszkedő kedvezményes és piaci hitelek, 2024. I–IV. negyedév
(Preferential and market loans in food production, Q1–Q4 2024)



Forrás: HITREG-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

az agrárágazattal összefüggésben zöldnek tekinthető kitettségeket agrár- és élelmiszeripari gyakorlatok bevezetéséhez és/vagy fenntartásához kapcsolódóan definiálja. A zöldügyletek, illetve -ügyletek körébe az alábbi termelők vagy tevékenységek tartoznak:

- az agrár-környezetgazdálkodási vagy ökológiai gazdálkodási támogatási programban részt vevő vagy Natura 2000-es gyepfenntartási kötelezettséggel bíró termelő,
- ökológiai állattartói tevékenységre vagy gombatermesztésre vonatkozóan ökológiai tanúsítvánnyal rendelkező termelő,
- élelmiszeripari feldolgozói tevékenységre vonatkozó ökológiai tanúsítvánnyal rendelkező termelő,
- méhészeti ágazat fejlesztését szolgáló kitettség,
- fenntartható gazdálkodás eszközbeszerzéséhez vagy egyéb környezeti fenntarthatósághoz kapcsolódó beruházás,
- a Vidékfejlesztési Program (VP) Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások megvalósításához kapcsolódó kitettség,
- agrárvállalkozások energiahatékonysági és megújuló energiatermelési beruházásai.

A felsorolt gyakorlatokhoz kapcsolódóan felvett zöldhitelek állománya az MNB honlapján közzétett információk szerint 2024. december 31-én 0,28 milliárd forint volt az agráriumban, azaz a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban összesen. (Az azt megelőző negyedévekben nem került sor tőkekövetelmény-kedvezménnyel érintett hitelfelvételre a szegmensben). Amennyiben ez az állományi érték teljes egészében az egyik vagy másik ágazathoz tartozna, a zöldhitelek részaránya akkor sem változna érdemben. A teljes zöldállomány – a taxonómiával összefüggő hitelekkel együtt – az élelmiszeriparban csak megközelítené az állomány egy százalékát, miközben a mezőgazdaságban továbbra is 0,6 százalék alatt maradna.

A nemzetgazdaságban a zöldhitelezés már a 2020. év végén megindult. Az ekkor fennálló 69,1 milliárd forintos állomány teljes egészében az MNB programjához kötődött. Azon kívüli, vagyis az EU-taxonómiához köthető hitelkihelyezésre 2022 második negyedévében került sor először. A nemzetgazdaság zöldhiteleinek értéke 2024. december 31-én 748,6 milliárd forintot tett ki, amelynek 89,6 százaléka (670,8 milliárd forint) a tőkekövetelmény-programhoz kapcsolódott, és csak a

fennmaradó mintegy 10 százalék volt a taxonómiaikitelességekhez tartozó állomány. (Érdekes ellentét, hogy az adatok alapján a nemzetgazdaságban a zöldhiteállomány meghatározó részét az MNB tőkekövetelménykedvezmény programja keretében helyezték ki, miközben az agráriumban szinte kizárólag a taxonómiához köthető hitelezés volt jellemző.) A zöldhitelek aránya a 13 135,7 milliárd forintos teljes nemzetgazdasági hiteállományhoz viszonyítva 5,7 százalékot jelentett 2024. december 31-én, ami többszöröse az agrárium hasonló mutatójának.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A nemzetgazdaságban a zöldhiteállomány súlya lényegesen magasabb, több mint ötszörös volt a 2024. év végén az agráriumhoz képest, azaz a mezőgazdaság és az élelmiszeripar aktivitása e téren lemaradásban van. Fontos megjegyezni azonban, hogy az agráriumot a teljes hiteállomány változása tekintetében is eltérő folyamatok jellemezték, mint a nemzetgazdaságot. Míg a nemzetgazdaság hiteállománya az utóbbi két naptári évben (2022. december 31-hez képest) 8,8 százalékkal növekedett, addig a mezőgazdaság hiteállománya feleakkora ütemben, 4,3 százalékkal bővült, az élelmiszeripar pedig stagnált.

Az agrárium zöldhitelezését több tényező is befolyásolta.

- Makrogazdasági oldalról a COVID–19-pandémia és az orosz–ukrán háború okozta válság miatt az elmúlt éveket jellemző magas infláció és kedvezőtlen kamatkörnyezet a nemzetgazdaság egészében visszafogták a hitelfelvételi kedvet a beruházási hitelek, ezzel együtt a zöldhitelezés terén. Az inputköltségek jelentős emelkedése a rövid távú finanszírozási igények irányába történő elmozdulást eredményezett az agrárhitelezésben is.
- Az élelmiszer-termelés, különösen a mezőgazdaság hitelfelvételi aktivitása szempontjából az ágazati sajátosságok

hatása jelentős. A beruházásoknál és az ahhoz kapcsolódó hitelezésben a közös agrárpolitika (KAP) felhívásai erősen determinálják a hitelfelvétel dinamikáját. A felhívásokat megelőző időszakban egyfajta kivárás jellemző az ágazati szereplők részéről, majd elbírálást követően indul meg a beruházási és ezzel összefüggésben a hitelfelvételi aktivitás. A KAP Stratégiai terv (ST) pályázatainak elbírálása 2025 második felében, még inkább negyedik negyedévében várható, így a hitelezés beindulása a 2025. év végére, de döntő részben 2026-ra tehető. Ezzel összefüggésben a zöldhitelezés terén is előrelépés valószínűsíthető, figyelembe véve, hogy a KAP ST-ben is kiemelt szempont a fenntarthatóság.

- Másik ágazati sajátosság, hogy a mezőgazdaság jövedelempozíciója az elmúlt években a piaci feltételek romlása, illetve a kedvezőtlen időjárás (aszályos évek) hatására gyengült. Az élelmiszeriparban a fogyasztás visszaesése, a piaci bizonytalanságok és a visszarendeződés ellenére is magas inputárak teremtettek nehéz helyzetet. A korábbiakhoz képest kedvezőtlenebb kilátások és nagyobb bizonytalanság rontotta/rontja az ágazati szereplők hitelfelvételi kedvét.
- Végül, de nem utolsó sorban fontos említést tenni néhány, kifejezetten a zöldhitelezéssel összefüggő, további befolyásoló tényezőről. A zöldhitelezés felfutását ösztönzik vállalkozási oldalról a fogyasztók fenntarthatósággal kapcsolatos elvárásai és a kedvezőbb hitelfeltételek, finanszírozói oldalról pedig a bankrendszerre rótt felelősségnek való megfelelés. Az akadályozó tényezők közül ki kell emelni a vállalkozási és a banki oldalról egyaránt a zöldhitelezéshez kapcsolódó speciális tudás megszerzésének időigényességét és a jelentős többletadminisztrációt.

Nemcsak a nemzetgazdaság és az agrárium között, hanem utóbbin belül is tapasztalható eltérés a zöldhitelezésben.

Az élelmiszeripar zöldhiteleinek állománya a vizsgált négy negyedéből háromban meghaladta a mezőgazdaságét, abszolútértékben véve és a százalékos részesedést tekintve egyaránt. Ennek oka vélhetően az, hogy a mezőgazdaságban a természethez való szoros kapcsolódás miatt a környezeti hatások felmérése/számszerűsítése, ezáltal a taxonómiai követelményeknek, többek között a más környezeti célkitűzések lényeges meg nem sértése kitételnek való megfelelés megítélése összetett feladat, amely nehezíti a környezeti fenntarthatósági feltételek teljesülésének megállapítását. Emellett a mezőgazdaságban jelentős számú, jellemzően az idősebb korosztályhoz tartozó vezetővel rendelkező kisüzem és egyéni gazdaság tevékenykedik, akik részéről a fenntarthatósági áttámaszkodás várható, inkább követő jellegű alkalmazkodás várható, semmint úttörő magatartás. Ettől eltérően az élelmiszer-feldolgozásban, ahol a termelés sokkal inkább

iparjellegű tevékenység, a fenntarthatóság megítélése – habár nem egyszerű, mégis – kevésbé komplex. Amellett a nagy nemzetközi, esetenként tőzsdei anyavállalatok fenntarthatóság terén szerzett globális tapasztalatai erős tudást és háttérrel jelenthetnek a zöldmegfelelésben. Ezzel ellentétesen ható tényező ugyanakkor, hogy a zöldhitelek zöme beruházási hitel, aminek a hitelállományon belüli aránya a mezőgazdaságban (57,5–58,0 százalék) magasabb, mint az élelmiszeriparban (40,5–42,8 százalék), amely a zöldhitelek mezőgazdaságban megfigyelhető nagyobb arányát vetíti előre.

Ahogy az adatokkal összefüggésben is jeleztük, a rendelkezésre álló adatbázisok jelenleg a kialakulás szakaszában vannak, ezért azokból megállapítások, következtetések levonására korlátozott lehetőség van. Az adatforrások pontosabbá választását követően a helyzetelemzés egy későbbi időpontban történő megismétlése javasolt.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

- A Bizottság (EU) 2021/2139 felhatalmazáson alapuló rendelete (2021. június 4.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2139>
- A Bizottság (EU) 2023/2485 felhatalmazáson alapuló rendelete (2023. június 27.). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302485
- A Bizottság (EU) 2023/2486 felhatalmazáson alapuló rendelete (2023. június 27.). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302486
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32019R2088>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (taxonómia rendelet). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2464 irányelve (2022. december 14.) a 537/2014/EU rendeletnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és 2013/34/EU irányelvnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464>
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1760 irányelve (2024. június 13.) a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati átvilágításról, valamint az (EU) 2019/1937 irányelv és az (EU) 2023/2859 rendelet módosításáról. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401760

- A Bizottság (EU) 2023/2772 felhatalmazáson alapuló rendelete (2023. július 31.) a 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a fenntarthatósági beszámolási standardok tekintetében történő kiegészítéséről. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302772
- Államadósság Kezelő Központ (2021). Elkészült Magyarország 2020 évi Zöld Kötvény Allokációs jelentése. Letöltve 2025. 03. 19. <https://akk.hu/content/path=2020ZoldKotAllJelo318>
- Brühl, V. (2021). Green Finance in Europe: Strategy, regulation and instruments (No. 657). Center for Financial Studies Working Paper Series. Letöltve https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3934042
- Budapesti Értéktőzsde (2020). ESG Jelentési Útmutató. Letöltve <https://www.bet.hu/Kibocsatok/Ajanlasok-kibocsatoknak/bet-esg-esg-guide>
- Budapesti Értéktőzsde (2024). Fenntarthatósági Jelentéstételi Útmutató. Letöltve <https://www.bet.hu/Kibocsatok/Ajanlasok-kibocsatoknak/bet-esg-fenntarthatosagi-jelentesteteli-utmutato-uj>
- European Commission (2025). Questions and answers on simplification omnibus I and II. Letöltve 2025. 03. 20. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_25_615
- Európai Bizottság (2018). Cselekvéssítv: A fenntarthatónövekedésfinanszírozása. Brüsszel, 2018. 3. 8., COM(2018) 097 final. Letöltve <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0097>
- Európai Bizottság (2019). Az európai zöld megállapodás. Brüsszel, 2019. 12. 11., COM(2019) 640 final. Letöltve https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF
- Európai Bizottság (2020). A Fenntartható Európa beruházásítv. Brüsszel, 2020. 1. 14., COM(2020) 21 final. Letöltve <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0021>
- Európai Bizottság (2021). A fenntartható finanszírozás áttekintése. Letöltve 2025. 04. 14. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en
- Európai Bizottság (2022). A bizottság közleménye Az uniós taxonómiai rendelet 8. cikke szerinti, közzétételekről szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktus taxonómiához igazítható gazdasági tevékenységekre és eszközökre vonatkozó beszámolóval kapcsolatos egyes jogi rendelkezéseinek értelmezése (2022/C 385/01). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC1006\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC1006(01))
- G20 Green Finance Study Group (2016). G20 Green Finance Synthesis Report. Green Finance Study Group: Sanya, China. https://g20sfwg.org/wp-content/uploads/2021/07/2016_Synthesis_Report_Full_EN.pdf
- MNB (2019). Az MNB Zöld Programja. Letöltve <https://www.mnb.hu/letoltes/az-mnb-zold-programja-1.pdf>
- MNB (2025a). Tájékoztató a zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelménykezelvézmény kiegészítéséről. Letöltve: 2025. 02. 08. <https://zoldpenzugyek.mnb.hu/felugyeleti-eszkozok/zold-tokekovetelmeny-kezdvezmény-program>
- MNB (2025b). Zöld ajánlások. Letöltve: 2025. 04. 14. <https://zoldpenzugyek.mnb.hu/felugyeleti-eszkozok/zold-ajanlasok>
- Ozili, P. K. (2022). Green finance research around the world: a review of literature. *International Journal of Green Economics*, 16(1), pp. 56–75. <https://doi.org/10.1504/IJGE.2022.125554>
- Popp, J. (2025). Zöld pénzügyek a fenntartható GDP tükrében. Magyar Tudományos Akadémia. Előadás. Budapest, 2025. március 27.
- UN Climate Change (2025). Introduction to Climate Finance. Letöltve 2025. 03. 20. <https://unfccc.int/topics/introduction-to-climate-finance>
- Világbank (2021). What You Need to Know About Green Loans. Letöltve: 2025. 02. 24. <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/10/04/what-you-need-to-know-about-green-loans#>
2020. évi XLIV. törvény a klímavédelemről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000044.tv>
2000. évi C. törvény a számvitelről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv>
2023. évi CVIII. törvény a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról. <https://njt.hu/jogszabaly/2023-108-00-00>
- 13/2024. (VIII. 15.) SZTFH rendelet a vállalkozások fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítésének részletszabályairól. <https://njt.hu/jogszabaly/2024-13-20-8K>